

Vergaderjaar 2001–2002

28 000 XIII

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2002

Nr. 67

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 15 juli 2002

Hierbij bied ik u het eindrapport *Evaluatie van het begrotingsartikel «Bijdragen Nederlands Meetinstituut»* aan¹. De evaluatie van het begrotingsartikel is uitgevoerd naar aanleiding van de periodieke evaluatieverplichting die is opgenomen in de Comptabiliteitswet². De vorige evaluatie heeft in 1995 plaatsgevonden³. Het voorliggende evaluatierapport is door het onderzoeksbureau Lysias consulting group opgesteld. In deze brief worden de belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit het rapport gepresenteerd en worden de vervolgacties benoemd. Als eerste wordt een korte inleiding gegeven.

1. Inleiding

Het Nederlands Meetinstituut (NMI) en het VSL zijn aangewezen als bevoegde organisaties om werkzaamheden uit te voeren in het kader van de IJkwet en de speelautomatentitel binnen de Wet op de kansspelen. NMI B.V. is een zelfstandig bestuursorgaan en holding van de dochterondernemingen Verispect B.V., Van Swinden Laboratorium B.V. (VSL) en NMI Certin B.V. Het NMI is als privaat bedrijf voortgekomen uit de verzelfstandiging van de Dienst van het IJkwezen op 1 mei 1989.

De IJkwet bevordert het correct meten en wegen met goede apparatuur ten behoeve van de eerlijkheid in de handel. In dit kader worden nationale standaarden onderhouden, worden meetmiddelen aan een keuringsregime onderworpen en wordt er toezicht gehouden op de naleving van de wet. De Speelautomatentitel (titel Va) in de Wet op de kansspelen roept een wettelijk regime voor speelautomaten in het leven. Het in de handel brengen, opstellen en exploiteren van speelautomaten wordt in deze titel en onderliggende regelgeving (het Speelautomatenbesluit 2000 en de Speelautomatenregeling 2000) aan strikte regels gebonden. Ook speelautomaten zijn aan een keuringsregime onderworpen.

Uit het onderzochte begrotingsartikel ontvangen de dochters een financiële vergoeding voor een aantal taken die voortvloeien uit de IJkwet en

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

² Het betreft hier het begrotingsartikel oude stijl. In de huidige VBTB-begroting 2002 valt het Nederlands Meetinstituut onder begrotingsartikel 1 «werking binnenlandse markten». De verwijzingen in deze brief naar de evaluatie van het begrotingsartikel «Bijdragen Nederlands Meetinstituut» verwijzen derhalve naar het begrotingsartikel oude stijl.

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 1994 – 1995, 24 284, nr. 1.

de Wet op de kansspelen. De uit te voeren werkzaamheden zijn in de volgende basisovereenkomsten vastgelegd:

1. *Controle van meetmiddelen*: Verispect¹ is belast met het toezicht op de naleving van de IJkwet, met name op in gebruik zijnde meetmiddelen.
3. *Toezicht op speelautomaten*: Verispect is aangewezen als toezicht-houder krachtens de speelautomatentitel binnen de Wet op de kansspelen;
3. *Wetgeving en vertegenwoordiging*: het NMI verleent bijstand bij het tot stand brengen van wettelijke voorschriften op het gebied van de metrologie en speelautomaten en bij overleg hierover in het kader van de Europese Gemeenschap en andere internationale organisaties;
4. *Standaardenbeheer*: VSL is krachtens de IJkwet aangewezen als organisatie die tot taak heeft om het beheer, de ontwikkeling en het onderhoud van de Nederlandse meetstandaarden te realiseren.

VSL en Verispect stellen jaarlijks ter uitvoering van de overeenkomsten werkplannen op met daarbij de financiële consequenties van de uit te voeren werkzaamheden. Het Ministerie van Economische Zaken is verantwoordelijk voor de financiering van de werkzaamheden. Dit is niet het geval voor de werkzaamheden die door NMI Certin worden verricht. De kosten van de keuringswerkzaamheden in het kader van de Wet op de kansspelen en de IJkwet worden op bedrijfseconomische gronden bij het bedrijfsleven in rekening gebracht. NMI Certin maakt derhalve geen deel uit van deze evaluatie.

2. Evaluatie

De evaluatie van het begrotingsartikel «Bijdragen Nederlands Meetinstituut» richt zich op twee vragen:

- a Voeren de NMI dochterondernemingen, VSL en Verispect, de opgedragen taken efficiënt en effectief uit?
- b In hoeverre is de gehanteerde aansturing door het Ministerie van Economische Zaken effectief en op welke punten kan deze eventueel verbeterd worden?

Om deze vragen te beantwoorden heb ik een onafhankelijk bureau opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren. Door middel van retrospectief onderzoek naar de actuele stand van zaken en noties over gewenste taken en rolverdeling, zijn aanbevelingen gedaan over effectiviteit en efficiëntie van het NMI en sturing en toezicht door het Ministerie van Economische Zaken.

3. Resultaten van het onderzoek

Effectiviteit en efficiëntie van het NMI

Uit de evaluatie komt naar voren dat de uitvoering van de aan het NMI opgedragen taken over het algemeen effectief is en bijdraagt aan het realiseren van de doelstellingen zoals deze zijn geformuleerd in de IJkwet en de Wet op de kansspelen. Verispect voert haar toezichtstaken op een goede en efficiënte wijze uit. VSL heeft nationaal en internationaal een sterke positie opgebouwd als een metrologisch kundig en betrouwbaar instituut op het gebied van het standaardenbeheer. Uit de evaluatie blijkt tevens dat de dienstverlening van VSL de afgelopen jaren sterk verbeterd is. De publieke belangen worden derhalve effectief en efficiënt gewaarborgd binnen het NMI.

¹ NMI is op grond van de IJkwet aangewezen als ijkinstelling maar is bevoegd om de keuringswerkzaamheden uit te besteden aan NMI Certin en de toezichtswerkzaamheden aan Verispect.

Uit de evaluatie komt naar voren dat aan de sturingsrelatie met het NMI op voldoende wijze invulling gegeven wordt door het Ministerie van Economische Zaken. Er zijn echter wel een aantal duidelijke aandachtspunten op het gebied van sturing en toezicht waar door mij aandacht aan besteed dient te worden. In de eerste plaats constateert het onderzoeksbureau dat de werkplannen niet goed aansluiten op de basisovereenkomsten. De basisovereenkomsten gaan met name in op de rolverdeling tussen het ministerie en het NMI en op de formele vereisten waaraan beide partijen moeten voldoen voor wat betreft taakuitvoering en verantwoording. De overeenkomsten dienen voor Verispect en VSL echter niet als een duidelijke leidraad voor de door hun uit te voeren taken. Ook de prestatie-indicatoren zijn nog te weinig operationeel om als leidraad te dienen.

Uit de evaluatie komt verder naar voren dat de ratio achter de controlefrequenties, zowel voor wat betreft controle van meetmiddelen als controle van speelautomaten, niet helder is. Om de effectiviteit van de controlewerkzaamheden goed te kunnen beoordelen dient de controlefrequentie door Verispect te worden onderbouwd en hierop dient door het Ministerie van Economische Zaken te worden gestuurd.

Voorts is geconstateerd dat er sprake is van informatieasymmetrie tussen het Ministerie van Economische Zaken en het NMI. De informatieasymmetrie manifesteert zich met name in de sturingsrelatie met VSL, aangezien het standaardenbeheer zeer technisch-specialistisch van aard is. De Raad van deskundigen voor de nationale standaarden die krachtens de IJkwet is ingesteld, kan de informatieasymmetrie verkleinen. Het onderzoeksbureau heeft geconstateerd dat het Ministerie van Economische Zaken de Raad van deskundigen niet optimaal inzet om de informatieasymmetrie tussen VSL en het ministerie te verkleinen.

In het evaluatierapport wordt verder de aanbeveling gedaan de verantwoordelijkheid voor de Speelautomatentitel binnen de Wet op de kansspelen over te dragen aan het Ministerie van Justitie.

Tenslotte is uit de evaluatie gebleken dat er een onduidelijke organisatorische scheiding bestaat tussen Verispect en NMI Certin. Er zijn geen aanwijzingen dat er sprake is van misbruik of belangenverstrengeling, maar het geeft een onduidelijk beeld naar de branche dat de functies van directeur en controller van Verispect en NMI Certin worden vervuld door dezelfde personen. Dit punt is tevens door Verispect en NMI Certin zelf onderkend, met als resultaat dat per 1 februari 2002 een algehele functiescheiding is doorgevoerd tussen beide organisaties.

4. Beleidsconclusies

Uit de evaluatie komt naar voren dat de NMI dochterondernemingen, Verispect en VSL, de opgedragen taken efficiënt en effectief uitvoeren. Verder komt naar voren dat de sturing vanuit het Ministerie van Economische Zaken van voldoende niveau is, maar dat er wel enkele duidelijke verbeterpunten zijn. Aan de verantwoordelijkheid om hieraan concrete uitwerking te geven, is op een aantal punten reeds invulling gegeven. De genomen en te nemen acties worden hieronder benoemd.

In mijn brief aan de Voorzitter van de Vaste Commissie voor Economische Zaken van 15 december 2000¹ heb ik mijn voornemen aangekondigd om strategische meerjaren overeenkomsten met de desbetreffende NMI-dochters af te sluiten. Ook het onderzoeksbureau komt tot de

¹ Kenmerk AEP00079202.

conclusie dat een meerjaren overeenkomst de mogelijkheid geeft om voor de langere termijn afspraken te maken op strategisch niveau. De huidige basisovereenkomsten zullen in overleg zodanig worden aangepast dat de werkplannen jaarlijks op basis van een meerjarenplan kunnen worden opgesteld. Tevens zal daarbij aandacht worden geschonken aan het ontwikkelen van prestatie-indicatoren.

Om de ratio achter de controlefrequenties ten aanzien van meetmiddelen en het toezicht op de speelautomatentitel binnen de Wet op de kansspelen te verbeteren, zal ik het gesprek aangaan met Verispect. De input die uit deze gesprekken voortkomt zal ook zijn beslag krijgen in het strategisch meerjarenplan.

Verder heb ik reeds een aanvang gemaakt met de aanbeveling om de Raad van deskundigen voor de nationale standaarden een prominente rol te laten spelen in het opheffen van de informatieasymmetrie tussen het Ministerie van Economische Zaken en VSL. Er is een project gestart om de samenstelling van de Raad van deskundigen voor de nationale standaarden aan te passen en om de invulling van de adviestaak te verbeteren. Het doel hiervan is dat de Raad van deskundigen de beide Kamers der Staten-Generaal en de minister van Economische Zaken op een goede wijze kan adviseren over het standaardenbeheer. Dit project wordt dit jaar afgerond. Tevens zal de communicatie van het Ministerie van Economische Zaken met de Raad van deskundigen worden verbeterd.

Een belangrijke actie is verder om de verantwoordelijkheid van de Speelautomatentitel binnen de Wet op de kansspelen over te brengen naar het Ministerie van Justitie. Zoals in het onderzoeksrapport is opgemerkt, is deze gedachte in lijn met het kabinetsstandpunt op het MDW-rapport Wet op de kansspelen (TK 2000–2001, 24 036, nr. 180) waarbij aangegeven werd dat alle andere verantwoordelijkheden en bevoegdheden met betrekking tot kansspelen ondergebracht zullen worden bij dit ministerie. Dit voornemen kon in het Algemeen Overleg van 8 november 2001 met uw Kamer over het kansspelbeleid op kamerbrede instemming rekenen. Ik ben voornemens om een evaluatie van de huidige Speelautomatentitel in de tweede helft van 2003 aan uw Kamer te doen toekomen. Deze evaluatie kan vervolgens door de Staatssecretaris van Justitie als inbreng worden gebruikt ten behoeve van de voor een definitieve overdracht noodzakelijke wijziging in wet- en regelgeving.

Met bovenstaande acties meen ik de geconstateerde aandachtspunten op een actieve wijze aan te pakken, zodat er een efficiënt en effectief functionerend NMI blijft met een gericht sturend en toezichthoudend Ministerie van Economische Zaken.

De Minister van Economische Zaken,
A. Jorritsma-Lebbink